

آثار نفاذ
دکتر ابو الفضل ساجدی

www.ketab.ir

با همکاری غلام حیدر کوشا

www.ketab.ir

سرشناسه : ساجدی، سیدرضا -

عنوان و نام پدیدآور : آثار ساجدی سیدرضا.

مشخصات نشر : تهران: ستاد اقامه نماز، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری : ۲۰۰ ص.

فهرست : دوره معراج

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۷-۱۱۶-۴ : دوره ۳ : ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۷-۱۱۶-۴

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : نماز-تأثیر

رده بندی کنگره : BP۱۸۶/س۱۶۲۱۳۹۲

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۳

شماره کتابشناسی ملی : ۳۳۶۶۴۷۸

www.ketab.ir

نویسنده: آیت الله العظمی بروجردی
ویراستار: آیت الله العظمی مودبی
طرح جلد: آیت الله العظمی بروجردی
صفحه آرا: آیت الله العظمی بروجردی
کتاب از مرکز تخصصی نشر اسلامی
ناشر: مؤسسه فرهنگ
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
نویسندگان: اول زمستان ۱۳۷۸-۹۲۴-۵۳۷-۱۱۳-۳
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۷-۱۱۳-۳
شابک دور: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۷-۱۱۳-۳
چاپ و صحافی: گله
قیمت: ۵۰۰ ریال
مراکز پخش:
۱- تهران: میدان فلسطین، انتشارات ستاد امام خمینی
۸۸۹۶۶۶۶۶-۸۸۹۰۰۵۹
۲- دفاتر ستاد اقامه نماز سراسر کشور

ستاد اقامه نماز
مرکز تخصصی نماز

فهرست مطالب

پیشگفتار ۹

چند نکته ضروری ۱۳

بخش اول: آثار فردی نماز ۱۷

فصل اول: آثار شناختی ۱۸

فصل اول: آثار شناختی - اندیشه‌ای ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

۲۰ ۲۰

فصل دوم: آثار عبادی - معنوی ۵۳

۱. نماز، تردبان قرب ۵۵

۲. ایمان افزایی ۵۹

۳. خشوع ۶۱

۴. شیطان ستیزی ۶۳

۵. کسب مقام‌های معنوی ۶۵

۱. ۵. مقام شفاعت ۶۶

۲. ۵. مقام خوف ۶۸

۳. ۵. مقام اخلاص و رضا ۷۰

۷۲ پریشنامه

فصل سوم: آثار عاطفی - روانی ۷۳

۱. کمال عاطفه ۷۵

۲. بالا بردن سطح معنویت رهایی از غم و اندوه ۸۲

۸۵ پریشنامه

فصل چهارم: آثار اخلاقی ۸۶

۱. نماز تمرین ادب عبودیت و سرزده یا نفس ۸۶

۲. نماز سبب ابهت یافتن خدا در ۸۹

۳. پیشگیری از گناه ۹۳

۴. تمرین چشم گفتن به خداوند ۹۴

۵. درمان و پاکسازی گناه ۹۵

۶. درمان حرص و طمع ۹۸

۷. تربیت روحیه حق‌شناسی ۱۰۰

۸. تقویت روحیه شکرگزاری ۱۰۰

۹. درمان کبر و غرور ۱۰۱

پیشنامه ۱۰۳

فصل پنجم: آثار زیستی - بهداشتی ۱۰۴

پیشنامه ۱۰۶

بخش دوم: آثار اجتماعی نماز ۱۰۷

فصل اول: نماز و خانواده ۱۱۲

۱. برنامه‌ریزی و تدبیر منزل ۱۱۲

۲. تعلیم روابط خویشاوندی ۱۱۸

۳. حفظ هویت دینی ۱۲۰

پیشنامه ۱۲۲

فصل دوم: نماز و جامعه ۱۲۳

۱. کاهش جرم و کسری و تقویت کنترل اجتماعی ۱۲۳

۱.۱. مکانیسم‌های کنترل اجتماعی ۱۲۶

۱.۲. مکانیسم‌های کنترل اجتماعی ۱۲۸

۱.۳. مکانیسم معرفت و ارزشی ۱۳۱

۱.۴. یادآوری تعهدات اخلاقی ۱۳۳

۲. تألیف قلوب و ایجاد همذلی و یزلی ۱۳۵

۳. بستر یافتن دوستان شایسته ۱۳۶

۴. تسهیل روابط اجتماعی ۱۳۹

۵. هنجارمندی و اهتمام به قراردادهای اجتماعی ۱۴۱

۶. توجه به حقوق دیگران ۱۴۱

پیشنامه ۱۴۶

فصل سوم: نماز و فرهنگ ۱۴۷

۱. تثبیت نظام معنایی توحیدی ۱۴۷

۱۵۰..... ۲. فرهنگ‌پذیری حجاب

۱۵۵..... ۳. تبلیغ جهانی فرهنگ اسلامی

۱۵۸..... پرسشنامه

۱۵۹..... فصل چهارم: نماز و سیاست

۱۵۹..... ۱. وحدت و همدلی

۱۶۴..... ۲. تعمیق بصیرت سیاسی

۱۶۵..... ۱. ۲. نماز و غفلت‌زدایی

۱۶۸..... ۲. ۲. نماز و شناخت موقعیت

۱۶۹..... ۲. نماز و شناخت دشمن

۱۷۱..... ۲. ۴. نماز و شناخت حق

۱۷۲..... ۳. ۱. اقتدار و تحول در معادلات سیاسی

۱۷۵..... پرسشنامه

۱۷۶..... فصل پنجم: نماز و اقتصاد

۱۷۶..... ۱. فعال‌سازی روح و تعالی کار و مهارت

۱۷۹..... ۲. بهبود رابطه کارگر و کارفرما

۱۸۲..... ۳. نزول برکات الهی

۱۸۴..... ۴. تحکیم برابری و رفع اختلاف طبقاتی

۱۸۷..... پرسشنامه

۱۸۸..... فصل ششم: اثر فراگیر نماز

۱۸۸..... ستون و شاخص دینداری

۱۸۹..... نماز بخوان تا آدم شوی!

..... پرسشنامه

..... کتابنامه

پیشگفتار

نماز از جهات مختلفی در نفس انسان تغییرات نسبتاً پایداری پیدا می‌کند. این تأثیرگذاری تنها در بخشی از زندگی انسان نیست، بلکه در ساعات گوناگون دنیوی و فراتر از آن در مراحل مختلف حیات و خروجی اثرات شگرفی در پی دارد.

نماز از دو جهت تربیتی، مستقیم و غیرمستقیم برخوردار است. بیدارسازی فطرت و اعطای حیات ابدی به او، اثر مستقیم نماز برای تربیت نفوس است که با انجام نماز حاصل می‌شود. از طرفی سازوکار غیرمستقیم تأثیر نماز، از راه مطالعه آثار نماز و کسب آگاهی در مورد اعمال ترک و برکات تقید به نماز به دست می‌آید. مخاطب تیموتی با آگاهی یافتن از اثرات شگرف نماز در سرنوشت خود، به انجام آن راغب و از ترک آن هراسان و با قرار گرفتن در زمره نمازگزاران، از تربیت مستقیم آن بهره‌مند می‌شود.

این تحقیق، تنها در صدد انذار و تبشیر از راه شمردن برکات انجام و عواقب ترک و نماز نیست؛ بلکه می‌خواهد با تحلیل

تربیتی تأثیرات نماز، روشن کند که چگونه این عبادت پر رمز و راز، چنین آثار دنیوی و اخروی^۱ را به ارمغان می‌آورد و سعادت دنیا و عقبای نمازگزار را تأمین می‌کند. گرچه شمردن آثار نماز،

۱. از پیغمبر ﷺ درباره نماز پرسش شد، ایشان فرمودند: "الصَّلَاةُ مِنْ شَرَائِعِ الدِّينِ وَ فِيهَا مَنَافِعُ الرَّبِّ عَزَّوَجَلَّ وَ هِيَ مِنْهَاجُ الْأَنْبِيَاءِ وَ لِلْمُصَلِّي حُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ هُدًى وَ إِيْمَانٌ وَ تَوَكُّلٌ وَ رِزْقٌ فِي الرِّزْقِ وَ رَاحَةٌ لِلنَّفْسِ وَ كَرَاهَةُ لِلشَّيْطَانِ وَ سِلَاحٌ عَلَى الْكَافِرِ وَ إِجَابَةُ دَعَاءٍ وَ قَبُولٌ لِلْأَعْمَالِ وَ زَادٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَى الْآخِرَةِ وَ شَفِيعٌ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْمَلِكِ وَ إِيْمَانٌ فِي قَلْبِهِ وَ فِرَاشٌ تَحْتَ جَنْبِهِ وَ جَوَابٌ لِمُنْكَرٍ وَ تَكْبِيرٌ وَ تَكُونُ صَلَاةُ الْعَبْدِ إِلَى الْمَلِكِ تَلَامُ عَلَى رَأْسِهِ وَ نُورٌ عَلَى وَجْهِهِ وَ لِبَاسٌ عَلَى بَدَنِهِ وَ سِتْرٌ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّارِ وَ تَبَيَّنَ بَيْنَ الرَّبِّ جَلَّ جَلَالُهُ وَ نَجَاةٌ لِبَدَنِهِ مِنَ النَّارِ وَ جَوَازٌ عَلَى الصَّرَاطِ وَ مَقْتَرٌ لِلْجَنَّةِ وَ مَهْوٍ لِيَحْوِرِ الْعَيْنِ وَ مَنَامٌ لِلْجَنَّةِ بِالصَّلَاةِ يَنْلُغُ الْعَبْدُ إِلَى الدَّرَجَةِ الْعُلْيَا لِأَنَّ الصَّلَاةَ تَسْبِيحٌ وَ تَهْلِيلٌ وَ تَحْمِيدٌ وَ تَكْبِيرٌ وَ تَعْجِيدٌ وَ تَقْدِيسٌ وَ قَوْلٌ وَ دَعْوَةٌ؛ نماز از راه‌های بسیاری در میان است و رضای پروردگار عز و جل در آن است و آن راه و رسم انبیا است و خدا را دوستی فرشتگان و هدایت و ایمان و روشنائی شناسائی حق و برکت در دین و آسایش من و ناخوشی شیطان و اسلحه علیه کافر و مستجاب شدن دعا و پذیرش اعمال نیک و توبه مؤمن در دنیا و آخرت و شفیع میان او و فرشته مرگ و آسایش بر گوی و بستر زیر پهلوی و پاسخ منکر و نکیر نماز است و در روز رستاخیز نماز است و بر سر او و نوری است بر روی او و جامه‌ای است بر تن او و پرده‌ای است بر او و آتش و حجتی است میان او و پروردگار جل جلاله و باعث رهایی است از آتش و زخ و سبب گذشتن او است از پل صراط و کلید بهشت است و کابین حور بهشت است و بهای بهشت است بنده به وسیله نماز به بالاترین درجه میرسد زیرا نماز است که خدا است به پای و یگانگی و سپاس و بزرگداشت و آقا و پاکیزی و گفتگو با خدا و دعا نمودن است (شیخ صدوق، خصال، ج ۲، ص ۵۲۲).

انگیزه خوبی برای تقویت تقید نمازگزاران و داروی مؤثری برای درمان بی‌نمازی به شمار می‌رود، ولی تبیین سازوکار ترتب این آثار و پاسخ به این سؤال که چگونه نماز، این آثار عظیم را به بار می‌آورد، موضوعی است که کمتر به آن پرداخته شده است. نتایج این تحقیق، انگیزه بیشتری به اولیا، مربیان و سیاست‌گزاران فرهنگی و تربیتی می‌دهد تا در جهت تربیت و فرهنگ‌سازی معنوی و معنوی، از این موهبت الهی بهره‌برند و دریابند که انجام کمال نماز، با آداب و شرایط آن، بهترین شیوه تربیت و فرهنگ‌سازی در همهٔ ساحت‌های فردی و اجتماعی است.

ابعاد زندگی انسان در ساحت کلان فردی و اجتماعی قابل تقسیم است. ساحت فردی مربوط به جنبه‌های شخصی، خصوصی و انفرادی زندگی و ساحت اجتماعی مربوط به ارتباط افراد با دیگران و ساختارهای اجتماعی است. آثار نماز در تحقیق حاضر به تناسب دو ساحت زندگی انسان، در دو بخش آثار فردی و آثار اجتماعی بحث می‌شود. در بخش فردی، آثار نماز در پنج بعد اساسی زندگی شخصی بررسی می‌گردد؛ بعد شناختی - اندیشه‌ای، بعد عبادی - معنوی، بعد اخلاقی - روانی، بعد اخلاقی - رفتاری و بعد زیستی - بهداشتی. در بخش اجتماعی، آثار نماز در چهار حوزه کلان اجتماعی بررسی می‌شود؛ جامعه، فرهنگ، سیاست و اقتصاد.

تأثیر وسیع نماز در تربیت همه‌جانبه انسان، حکم می‌کند که متولیان فرهنگی و کارگزاران حکومتی، که دغدغه اصلاح جامعه و احیای ارزش‌ها را دارند، بیش از پیش به ترویج فرهنگ نماز و قامة آن در زیرمجموعه‌های مدیریتی خود همت گمارند.

در انجام این تحقیق جستجوی نسبتاً کاملی در تمام آیات و روایات مرتبط به آثا نماز انجام پذیرفته و آنها از دو زاویه انشائی و جامعه‌شناختی نیز بررسی شده‌اند. پژوهش حاضر محصول یکسای جمع از محققان با نظارت اینجانب است. در انجام مراد از مقدمه تحقیق، شامل فیش‌برداری و بررسی دلالی مستند از حجج اسلام والمسلمین اسدالله کریمی، حامد ساجدی، حسین خطیبی، علل حیدر کوشا نقش مؤثری ایفا نموده‌اند. عمده بخش فرعی این کتاب و عمده بخش اجتماعی را حجت‌الاسلام کوشا نگاشته است.

در پایان از مسئولان مرکز تخصصی نماز به مقدمات نشر را فراهم ساخته‌اند سپاسگزاری می‌نماید و تمهیدات تکمیلی - سنجی‌های نقادانه فرهیختگان و اندیشمندان را از این کتاب هم.

الحمد لله رب العالمین

ابوالفضل ساجدی

عید قربان سال ۱۴۳۴ ه ق